

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap november 1^{én} 1835.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. A' szerkezői hivatalban évnegyedenként 's képek nélkül is válthatni példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLÉS.

Az árva leány. *(Folytatás.)*

A' báróné kedvelni kezdé az ifjú Darvait, kivált midőn tapasztalá, hogy Róza is kedvesen fogadja őt, ugyan is szeretett leánya példáján sokat építe.

Valahára! mondá Kálmán eltávoztá után Darvainé; mégis meglátogatott a' magányos remete. Rég vártuk őt; de most térek-vissza: hiszen első látogatását Lida nyeré-el. — 'S ekkor ujjával fenyegeté Lidát, ki alázatosan csókolá-meg nénje kezét, csak ennyit mondva: „Én arról nem tehetek.“

Te színedben szüntelen változtál, és reszkettél, midőn ide beléptem, és — —

Anyám! szavába esék Róza; kérem ne pirtsa Lidinket: tudjuk, ő félénk a' férjfiak mellett. Emlékezik-e édes anyám, mikor Tarlay kapitán a' pamlagra mellé ült, milly iszonyúan pirult-el, 's kötőtűjét talán tizszer is leejté.

Legyen, legyen, ha lehet! viszonzá a' báróné sohajtva; mig Lida magát rendbe szedvén, édes szóssággal kérkedék Rózának, hogy Kálmán Róza képét huzamósan, és — a' mint Lida hitte — elragadtatással nézegeté. 'S midőn barátnéjának ebben kedvét telni látná, hiven hozzá adá Lida, hogy Kálmán a' képet legdicsőbb kellemeangyalnak nevezé.

Rózának most már minden gondolatjában Kálmán lön uralkodó. Az ut valamennyire megtikkasztá Rózát, de az éj még sem altathatá-el sokáig, 's csak viradat felé merült álomba.

Tudva levén a' bárónénál, hogy Rózáját Darvainé végórájában fíjának ajánlá, 's az engedelmes Kálmán erre hajlómását igen tisztelt szülőjének ki is nyilatkoztatá, ugyan azért Szamosi báróné, a' már-már szegényülő, erős bizalommal számolt a' gazdag ifjonezra. De majd véletlenül a' szép Lida társaságában lelven őt, az ápolt bizalom csökkenni kezdé, 's bár azt ismét táplálni igyekezett, majd a' sürgető gyanú nála erősebben támada-fel, 's a' szorongó anya ked-

ves leányának komoran fejezé-ki magát, miképen őt igen félti, nehogy reményétől megfosztassék.

Róza arcának elhalványulta jelenté anyja szavain támadt ijedelmét. A' szülő folytatá gyanús szavait, 's majd Lidát, kit ez előtt leányaként szeretett, nehezteléssel hozá-elő, és maga 's Rózája szerencsésében akadálnak, 's felhevültében irgalomból tartottnak nevezé. A' nemes lelkű Róza megborzada, midőn legkedvesebb meghittjét, a' biztos őszinteségű Lidát, kiről ő a' testvértelen számtalanszor feledé, hogy nem testvére, 's kinél tökélyesbet a' világon képzeményében sem ábrázolhata, és olly igen jót, olly igen kedveltet anyjától kárhoztatni, gyaláztatni halla. Sajnosan megindulva, öszvetett kezekkel esdeklett anyjának, szünnék-meg a' jámbort okolni; mire a' báróné haragszemeket vetvén Rózára, elfojtott méreggel távozek egy másik szobába.

A' történet újabb vészt hozza magával: a' báróné ablakot nyitá, onnan kikönyöklendő, mintha boszús gondolatait szabadabban kívánná jártatni. Alant a' házi kert kieskedik vala, mellynek virágos táblái között Lida meghitt egyedülségben ült a' gyepmagon, 's haíkan, tiszta, érthető szóval egy dalt, a' szegény pásztorleány dalját, zengedezteté. Ebben a' szükölködőnek reményei egy gazdag urfihoz valának intézve, ki az alacson kunyhónak gyermekét hű szerelmére méltatá. A' dal teljesen érzelmi volt, melly a' bárónénak gyűlöléssel foglalatosszívét tör gyanánt hatá-meg. 'S már-már le akara szólni Lidához, gunyolni kívánván őt, hogy ön sorából egy érdekes cikkelyt énekel. De most nyílik a' kertajtó, mellyen Darvai lép-be, ki Lidát a' kerti sorompón keresztül látva megsejté. Lida megrezzent, 's félénken huzódék-hátra, és bármint kedvelé is a' nemes ifjat, rettegven a' bárónétól, a' kerti eserhéjú kunyhóban akará magát elrejteni. De már későn volt, mert a' lán-goló ifjú nyomban követé őt, 's a' kunyhóba lépett. A' báróné beszássz elragadtatással látá ezt. — Hah, titkos egyetértés! — — ugy-mond, ajkait harapdozván; ki kell hallgatnom őket. — És indult. A' kastély alsó része egyik szobájának ablaka mellett álla éppen a' gyanús kunyhó. A' báró bement azon szobába, 's meghuzá magát az ablaknál, mellynek iplaga (zsalu) le vala vonva. Ez kedve szerint volt a' boszús-nak; az ablakot azonban remegő kézzel, de csendesen nyitá-meg, 's hallgatózott.

Hagyjon-el — így kérlelé Kálmánt Lida — néném könnyen kivethet kegyéből, ha szövetségünket közelebről fogja sejtteni.

Ó! — susogá a' báróné — való tehát — —

Én szabad ember vagyok — viszonzá Kálmán Lidának — engem semmi se tartoztat téged boldogítani.

Istenem! — rebegé Lida — villámszemek nézhetnek engem; Róza is mindjárt itt lesz, mert választott olvasó órája közeleg, melyet itt ezen kunyhóban szokott tölteni.

Kimélem rettegősködésedet, anyali lény — mondá Kálmán csillapulva; de hogy irántam nem változál, igazolja csak egy — —

És a' báróné gyanúját valósulva hallván elsietett Rózának hirt vinni, 's eléglé a' tudottakat, melyekből Kálmán és Lida kölcsönös szövetsége nyíltan világolt.

Elküldöm őt — ezen szókkal nyita-be Rózához; és boszúsán lihegve veté magát a' pamlagra. — Neki szükség távozni, mert alattomos ármánya mindkettőnket elbuktat.

Anyám, az Istenért, kit említ? — kérdezé Róza remegve.

Lidát, a' hálátlant — lön a' felelet; 's a' báróné elbeszélé a' kerti történetet.

Egek! — töpröngé fel 's alá jártában a' kinosan sebhedett Róza. — Édes anyám! — kulcsolá kezeit — engedjen ítéletet mondanom az egymást szeretőkre. Ah, sajnosan esik! de a' becsület és igazság, anyám, ezek legyenek vigasztalóim. Sirva, küzdve is hű akarok én lenni éltem fényeihez. Legyenek háborítlanul egymáséi, kiket én méltán becsülök, Ők, nem kétlem, tisztessen érék-el boldogságukat. Ne szakasszuk-el a' tiszta szeretet lánczát magunk szeretetéből. Szegény Lida! ő helyrehozhatlanul szerencsétlenné válhatnék. Higyje szülőm, ég rendelé neki Darvait; ő árva, de jámbor és okos: mint árva gyámolt, mint szerény, jutalmat érdemel. Én elbirom még keservemet; őt pedig, ki szülőtlen és vagyontalan, a' veszteségi búbanat könnyen sirba is szállíthatná.

A' nagy lelkű Róza ezen szavai után anyja mellé lankada, 's keblén a' mélyen-illetődés könnyeit sirá-el. A' báróné előszer hajlani kezde szavára; de majd kinos hangja, töpröngése és sirálma, melyek Kálmán iránti tüzes vonzalmát árulák-el, boszúra sürgölék őt. Lida és Kálmán néhány szót lehallának a' kertbe, és szoborként merevültek-el, míg Kálmán biztató szavakkal Lidát csendre inté, 's teljesen megbátorítván, elméjében egy fontos tervet forralva rövid bucsúvét után haza siet.

Róza elzárá magát szobájába, senkit nem akarván látogatónul elfogadni. Szemei állandóan nedvesek valának; 's így az előbb mindenkor vidám tekintet rajta egészen meg lön változva. Megmondá ő anyjának, hogy mostani állapotjában csak a' magánlétet ohajtja. 'S midőn a' báróné félelmét nyilatkoztatná rajta, ő ügyesen biztosítá, hogy lelki erejét csak egyedüliségében reményli visszanyerni, 's annak megszerzését ott fogja munkálni. Anyja tehát engede, de

alkony felé a' szabadon kesergő még is megháborították: a' folyosón lassú lépdelések gyanították vele, mintha valaki szobája felé igyekeznék. Lida volt az, ki Rózához akara jőni, de a' becsukott ajtó neki ellentállta.

Ki az? kérdé fojtott keservhangon Róza.

Az árva leány kér meghallgattatni. — 'S ezen szomorú szókat hallatos zokogás követé.

Róza iszonyúan reszketve nyitott ajtót, 's Lida kiterjesztett karokkal borult nyakába. — Nyugalom neked — rebegé siralommal — tudom kit raboltam-meg; tudom, hogy legjobb Rózám iránt lettem pártos; ah én gondtalan! én hálátlan!

A' kinos hölgyek összeölelkezten onták szemeik gyöngy záporit, 's keservöknek ezen csepjei egymásba pörögve hullának kebleikre 's le a' talajra. Erőtlenekké válva pamlagra települtek, 's a' nemes részvétűek, a' sirásaik miatt már szólni nem tudók, egyiránt törekedtek beszédi tehetséget meríteni, 's karjaikat egyik a' másiknak vállán nyugasztván, ázott szemeiket kényszerített mosolylyal veték egymásra.

Te nyerni fogsz, édesem — kezdé Róza — tied ő.

Neked kell nyerni — viszonzá Lida, megcsókolván amazt. — Én lemondok örökre, 's pártosságomat folytatni nem akarom. Ő nézd! milly vidor levék egyszerre, hogy egy jó szellem ezen határozó ígéket nyelvemre adá. — Róza szavát akará vágni, de Lida szemeit megtörülván, hangosabban folytatá: — még mondani-valóm volna neked; de... de.. elégülj-meg, kedves. Én bizom. Jó éjszakát!

Most hirtelen kele-föl. — Nem, nem; az nem lehet! — kiálta Róza, és átkarolá a' menőt; de az erősen ragadá-ki magát az erőtlenebb kezekből, és mint fűrgő őz iramlott-ki, 's le az oldalgrádicsokon.

Egy kis setét szugolyba osont ő a' kertajtó mellé, hova a' kertész földmivelő szereit és egyéb eszközeit szoká rakni. Onnan egy általa elrejtett nyalábot húza-elő; 's a' kert hátulsó ajtaján senkitől se láttatva, az erdő felé szökelt.

* * *

A' nap most fordula-le. Lida utban vala, 's eszébe se tűnék, hogy utjában netalán valakivel találkozhatik majd, ki szándékát Szamosiéknak hirül adhatja. Ő magát egészen a' gondviselésre bízta. Majd egy juhnyáj közelg vala ellenébe, mellynek szerteható kolompolása Lidát képzelmiből fölébreszté. — Éngondtalan! — susogá dobogó szívvel — emberek akarnak kerülni; 's mennyire feledkeztem-el, hogy a' nyilvános uton bátorodom menni. — Egy fiatal erdő

vala mellette: bement abba, 's a' fris tavasz-zöldű fák között búsandalogva ballagott. Nem vala keblének többé semmi félelme becsületének érzetében, 's bár fájós szívvél de egyébiránt semmivel se küzdve, egy kis ház felé intézte lépteit. Majd visszagondolván: a' Szamosi házért, különösen Rózáért 's Kálmánért, imádkozék. Az alatt a' teljes hold fölkele, 's majd barátságosan sütött-le árva leányunk ösvényére.

Rózát, midőn kezéből Lida kisiklott, iszonyú szívszorítás lepte-meg: kevésig tántorga, 's majd egyszerre ájulva zuhant-le, és egy asztalkát döntö-fel, mellynek zörgésére a' szobaleány rémülve szaladt-be hozzá, 's igen tisztelt kisasszonyát jajongva támogatá-fel. A' báróné is bejött a' zörgésre, 's megrettenve csapá-össze kezeit; majd azután Róza több cseléd által ágyba segéltetvén, hozzája rögtön orvos hivaték. Az ügyes gyógyító erősítőt irt neki, 's kevés percz alatt Róza magához tért; de ajkai kékülve, arczai halványan maradtak. Halk rezgő hangon beszélt anyjához, 's mindent, a' mi Lidával történt, kinosan vontatva adott-elő.

Reggel elküldöm a' galibát! szóllt a' gyötrelmes báróné, 's nem eszmélt arra, hogy Róza az árva rokont érzékenyen szereti.

Anyám, anyám! — esdeklék Róza — ne tegyen sirba engem.

Világért se magzatom: te meg fogsz elégülni velem.

De Róza kinosan töpröng, 's majd terhére kezde lenni anyja: mihezképest állitván, hogy magát eléggé jól érzi, kérte anyját, nyugodnék-meg, 's hagyná-el őt. Ez félig vigasztalódva távozek, 's ezután Rózát egy gondolat valamennyire erősíté, és háborús éje után fölkelvén, asztalához ülve, Darvaihoz ezen levelet írta.

„Nemes barátom!

„Igy merem nevezni, miután ismeretes jóságáról teljesen győződve vagyok. Levelemet önhez egy beteg de tiszta szívből jövő kérelemmel kezdem: bocsásson-meg anyámnak, ki engem önnek birtokába szeretne adni; de látom öné nem lehetek. Ön a' legtökéleteseb szüzet kedvelé-meg, kitől én csak hiú embert szeretnék megfosztani; de önnek nálánál e' földön nagyobb áldást nem kívánhatok. Most csak azt tanácslom nemes barátomnak: siessen magát az árva 's rövid idő alatt talán minden gyám nélkül leendő Lidával minél előbb örökre egyesíttetni. Okokat szeretnék írni, de a' leányi tisztelet gátol. Ön ért engem, ki nem szünök lenni

szives barátnéja,

b á r o S z a m o s i Róza.“

(Folytatás következik.)

K Ü L Ö N F É L E.

Valami a' házassulóknak.

A' házassági kötésben fő szükség 1) hogy szerelem válasszon házastársat; a' 2-dik, hogy a' választás szerelmet érdemlő tárgyra essék; 3-dik pedig a' vizsonos szeretet megtartásának tudása.

A' házastárs választásától legtöbb függ: azért kívánni lehetne ezen lépést az emberi születésnél többre becsülni: mert az sokkal többet határoz-el ennél, 's a' jövő élet egész menetelét és sorsát intézi-el. Ha ezen elrendeltetés szerencsésen üt-ki, ilyenkor a' következők legyenek szoros figyelmünk tárgyai.

a.) Élet-kor. A' férj ne legyen 24 éven alól, és nem 35-ön felül; a' nő azonban mindig egy két évvel fiatalabb, mit is a' házassulóknak pontos szabályul kellene venni; mert elég példánk vannak, fájdalom! hogy ott, hol a' nő férjénél idősb, a' házassági élet előbb vagy később földi pokollá válik.

b.) Az egészség. Ki ezen czikkelyt a' választandó tárgyon keresztül nézi, az a' házassági életben semmi öröme számot ne tartson.

c.) Ész és egy jó erkölcstudományi beljegy. Ezek is olyanok, mikre igen nagyon kell figyelni. Valamelly gyenge eszű, könnyen gondolkodó hiú emberrel, kinek minden szenvedély és kívánság láptául szolgál, kevés megelégedett napot fogunk élni. Ész és erény mindenütt boldogitnak, 's így a' házassági életben is. Felebaráti szeretet és magán uralkodás két égi csillagzatok, mellyek az öröm napjait dicsőítik, és a' bú éjeit megvilágítják.

Ha minden földi jók enyésznek, és unalom 's nyomorúság a' házaspárt minden oldalról ostromolják, erény azon egy, mi nekik vigasztalást, bátorságot, erőt, és reményt nyújthat. Mindenek előtt tehát arra figyelmezzünk, hogy életünk hátra levő napjait egy jó hitesek társaságában éljük-el. Az emberek teljes ismerete itt hasznos szolgáltatokat tehet.

A' legellenibb erkölcstelenségek, mellyektől valamelly leány a' férjfiúban leginkább félhet, következők: visszaélés a' szerelemben és borítalban: hajlandóság az uralkodási vágyra, haragra; szánakozás és jámborság hiánya. Mindezeknek tudását ugyan iparkodni fog a' szerető leány kedvese előtt palástolni, de az asszony mind a' mellett vigyázzon a' férjfiúnak viseletére. Haa' természet legszelidebb örömeire 's az idegen emberek fájdalmaikra érzéketlen, a' szolgák és szegények iránt kemény, ha ok, és megindulás nélkül, sőt éppen szándékkal 's örömmel állatokat kínozt, úgy bizonyára a' férjfiú igen durva vagy rossz szívű. A' némből legnagyobb hibáji, mellyek által a' házaseletet leginkább keseríti: kaczérság, felfuvalkodottság, hiúság, és fejesség.

Szerencsétlen azon férjfiú olly asszony oldala mellett, ki minden férjfiúval kaczerkodik, mindig hizelgések után sovárogt, magát a' némből elsőjének gondolja lenni, másokat megvetéssel néz, és saját mondasait csálhatlanoknak tartja. Ezek azonban mind olyanok, miket egy férjfiú első tekintetre megismerhet benne, kivévén a' vak szerelmezt, mert ez nem lát 's nem hall semmit.

Ezek mind rossz tulajdonságok és szerencsétlen következésre igen bő anyagúak. De még van egy kérdés: „valljon azok együttvéve olly

fájdalmassá teszik-e a' páros életet, mint a' féltékenység? — Ez olly furia, melly magát és imádotját mardossa, melly rákdaganathoz hasonlóan szakadatlanul nagy kinokkal mindig tovább rág, terjed, és gyógyuláshoz mi reményt sem ad soha. Kinek élet-szerencséje kedves, kerülje az illyent, bár egy angyalnak tulajdonságával bírna is, ha vakon féltékeny.

d.) Ha a' szerelmesek szerencsés házassághoz minden szükséges tulajdonokkal bírnak, még is egész szerencséjüket semmivé teszik, ha azon bohóságot követik el, hogy összepárosodnak voltaképpen, nem gondoskodva és gondolkodva élelembeli mindennapi szükségeiről. Ezen okossági szabályt még naponként hágják által a' megvakított szerelmesek, kik nem ismervén még, mi az éhség, 's milly kínos a' házaspárt és kisdedeket éhségben sínlódve látni, 's közönségesen hiszik, hogy szerelmök mindent kipótol; a' gondatlan bohók (engedelemmel írva) nem tudják, hogy a' szerelem csak egy vidám érzet szülöttje, az élet teljessége, és — hogy ott, hol a' legszükségesebbek hijánya, nyomorúság, és gond lakoznak, szerelmi lehetetlen.

De ha enged is a' szerelem szenvedést átélni, azért még is bizonyára tizszeres fájdalmak forrása leend. Azon férjfiú tehát, ki házasodni akar, feleségét és gyermekeit illően tarthassa ki: soha azonban ne engedje magát neje által eltartatni: mert ez természet ellen van, a' férjfiút igen megalázza, méltóságát alacsonyítja, és gyengeség 's restségnek legvilágosabb jele. Azon felül nemde fájdalmas, ha a' nő férjének szemére hányja, hogy az övéből él; ezt nemde szégyenülve kell hallania, 's ha szóll, az egésznek egy igen kellemetlen házassági jelenet a' vége.

Kedves Marikám! Ne higgy a' hízlgó sokat fecsegőnek; mert szerelme igen változó, lepke gyanánt egy virágról a' másikra száll; feltételeiben ingadozó: az illyen soha vagy késő éltének korában, akkor is czélt nem érve, házasodik; ha illyennek fontolatlanul hódulsz, rövid idő múlva változó szenvedélyének tüze kialszik, és jutalmadul végre ki-nevettettel általa.

Édes druszám! A' házasság igen bajos portéka; de még sem olly annyira, mint sokan vélik. Igaz, hogy percznyi életünkben igen fontos lépés: de ha a' fentebbieket szabályul veszed, hideg meggondolás mellett, arra elszánhatod magadat; csak kérlek, azt ne vedd nőül, kinek szívét megnyerned csekélységbe került. — Bölcsnek elég!

Klestinszky László.

Furcsaságok. — 1) Vigyorgó étvágygyal ásitgata egy éhcsiklándozta cigány subancz Pesten az uri utsza egyik szögletén levő fűszeres bolt előtt annak hordócskán ülő kis horgász czimjére, midőn egy arra menő ur oldalba löké mondván, mit lábalatlankodik báméskodásával, 's mért nem lat inkább dolga után. — „Hisz ippen abba fáradozok nagysága! azirt lesem ezt a' kis bolondot, hogy ha a' fölsíges pildabeszid szerint horgárul azt a' sült halacszkát számba potyantaná!” — felelé az éhen kórász.

2) Egy a' városon kívül levő fürdőházhoz — hol az örültek orvosa gyógyulandó betegeit fürösztetni szokta — érkezék tajtékos paripáján

nagy izzadtan egy az agarászatot szenvedélyesen kedvelő hetyke uracs, ki midőn egyik jobbulandó örültnek kérdéseire: „Volt-e sok szerencse? — Évenként paripája 's agarai mennyibe kerülne, 's mennyi a' haszon azon vadakból, mellyeket esztendőnként elfogat“ — így felelne: „Ma éppen semmi; paripákra 's agarakra évenként költök mintegy ezer pengőt, 's nyulat szintén elfogatok esztendőnként vagy tizenketőt“ — ezt viszonzá amaz: „Jaj! így az Istenért csak távozzék az ur innét mi előbb, hogy orvosunk itt ne érje; mert minden bizonynyal meg fürösztendi!“

Lukács Pál.

J E L E S M O N D Á S.

S z e r e n c s e.

Most ha jobb szárnyán szerencse
Hordoz is, ne higgy neki;
Állhatatlan; majdan ott hagy
A' faképnél tégedet.

Virág.

B i z t a t á s.

Nem dül örökké a' zivatar! kilép
A' fellegekből gyászba borult napunk,
'S majd jóltevőleg hintve fényt
Honli-kebelbe megint tüzet gyújt.

Miskolczy István.

A n y a. Olly hatalmas az anyai szeretet, hogy ellenállhatlanul is kényszerít a' pusztá kinteljes jelent örömmel szenvedni egy jövődönék kedvéért, melly talán soha se jelen-meg! A' remény szükséges az életnek világosságnál és melegségnél, 's minden remény közül legerősb és legédesb az anyának reménye; valamint a' szeretet a' művészetté dicsóult szerencse! Sokat beszélnek az asszonyi nem gyengesége felől; ó pedig milly erős az anya! Sok bátor férjlinak az előtt méltán megpirulni kellene! Ennek számára fennmaradnak a' sorsnak örökké új kockái, a' mozgékonny háború, dicsőség, a' ravaszság és kiszámítás változó küzdése. De a' már betört szerencsétlenség mozdulatlan áll, 's mindig közel vesztegel homályos vampyr gyanánt az asszonyok oldala mellett. A' külső körülmények többnyire a' nehéz terhet még nehezebbé téven vonják földre a' helyett, hogy megkönnyitenék.

Horm. Tasch. f. d. vat. Gesch. 824.

G n o m á k. Nevettünk kell, míg boldogok nem vagyunk azon félelemből, nehogy meghaljunk, mi előtt olly szerencsések leendhetnénk, hogy nevettünk volna.

A' képmutatás a' bűnnek erény iránti hódulata.

Molnár Terézia.

S z ó r e j t v é n y.

1) Állat, hátán ollyat visel,
Mít ha te is hordanál,
Bár ő nem az, te miatta
Nyomoréknak mondatnál.

Fordítva is állat, bár nem
Olly nagy; függébben halad;
Fáról fára szálldos erdön
Szárny nélkül, avagy szalad.
Tili.

2) Hét a' betűm, 's az egész sok mesterségre haszonnal
Szolgáló eszköz. De őt elsőm' főre tehet'd-fel.
Két végsőmben egyik mesterség-nemre találhatsz.

Schmidt K.

Előbbi rejtvény: Fejérvár.

Szerkesztő Bóthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, úri utsza 612.